

Szent Jeromos áldozópap és egyháztanító

szeptember 30.

Szent Jeromos egyháztanító élettörténetét idézzük fel szeptember 30-án, liturgikus emléknapiján. Betlehemi remeteségében ő fordította az akkori latin köznyelvre (vulgata versio) a Szentírást.

Jeromos (Hieronimus) 347-ben, a Dalmácia és Pannónia határán fekvő, ókori Stridon városában született, melyet a kutatás a mai Csáktornya (Čakovec, Horvátország) muraközi várossal azonosít.

Szülei keresztények voltak, ám őt nem keresztelték meg. Iskoláit szülővárosában kezdte, s hamar kitűnt tehetsége. Milánóba, majd Rómába küldték retorikát és filozófiát tanulni. A latin klasszikusok jelentős mértékben hatottak nyelvezetére, gondolkodására. A megfeszített tanulás mellett Jeromos kivette részét a szórakozásokból is.

Nyugtalan lelke azonban továbbhajtotta: 366 nagyböjtjének kezdetén kérte föl vételét a katekumenek közé, és húsvétkor Liberius pápa megkeresztelte őt. Nem sokkal ezután elindult Gallia felé, de csak Trierig jutott. Itt fedezte föl a szerzetesi életet. Elhatározta, hogy visszatér Itáliába, mégpedig Aquileába, és ott elmélkedő-aszketikus életet kezd. Csatlakozott egy kis szerzetesi közösséghez, mely életének középpontjában a Szentírás tanulmányozása állt. Ám ez az idilli állapot nem tartott soká, mert a közösség szétszóródott. Jeromos útra kelt, hogy keletre menjen, ahol a pusztákban virágzó szerzetesi közösségek éltek.

Először tökéletesítette Szentírás-ismeretét Antiochiában, majd megtanult héberül, végül elvonult Kalkisz pusztájába, hogy a remetekhez csatlakozva magányban, virrasztásban, vezeklésben és munkában éljen.

Természetes adottságai ellenkeztek ezzel az életformával. Súlyos vívódás kerítette hatalmába, őrlődött a szelleme és a lelke. „Amikor Izajás prófétát olvastam, meg kellett állapítanom: »Mily bárdolatlan beszéd ez, és milyen hanyag stílus!« S miután virrasztva végigimádkoztam egy éjszakát, visszatértem Vergiliushoz, Ciceróhoz és Platónhoz.”

Heves kísértések érték. A római táncos multságok emlékei makacsul visszatértek képzeletébe, amelyekről így emlékezik meg: „Ó, amikor a pusztában éltem, abban az elhagyatottságban, ahol csak a remetek találtak otthonra, ahol perzselőn tűzött a nap, milyen sokszor képzeltem azt, hogy újra Rómában vagyok, az ottani szórakozások közepette! Táncoló lányok körében láttam magam. Arcom összeaszott a böjtöléstől, de kiaszott testemben lángok lobogtak, és a szenvedély tüze hevítette egy majdnem holt ember testét. Annyira jutottam, hogy éjjel és nappal hangosan kiáltoztam, és szünet nélkül vertem a mellemet. Félttem a cellámtól, mert az ismerte az én gonosz gondolataimat. Szomorúsággal és önmagam iránti haraggal eltelve hatoltam egyre mélyebben a sivatagba.”

Egyszer volt egy álma, amelyben azt a figyelmeztetést kapta, hogy egyáltalán nem él még keresztény életet. Ezen lelke mélyéig megdöbbsent. Különféle kísértések is próbára tették, s főleg könnyelmű római életének emlékei jártak vissza a képzeletébe. Közben az ariánus vita és az antióchiai egyházszakadás a pusztákon is végigviharzott, és fölkorbácsolta a remeték lelkét is. A szerzetesek között pártok alakultak. Jeromos belefáradt a vitákba, és nem akarván többé tudni a „piszkos, műveletlen és perlekedő szerzetesekről”, visszatért Antióchiába.

Paulinus, a város püspöke pappá akarta szentelni. Ehhez Jeromos csak a föltétellel adta beleegyezését, hogy hű maradhat szerzetesi hivatásához, és megőrizheti mozgási szabadságát. Szentelése után hamarosan útra is kelt: 380–381-ben Konstantinápolyban tartózkodott, és a város könyvtárában dolgozott.

Közben Damasus pápa kieszközölte a császárnál, hogy hívjon össze zsinatot. Ide Paulinus püspököt Jeromos kísérte el, aki ezután Róma felé vette útját, ahol nagy feladat várt rá: Damasus pápa titkára lett, aki megbízta az evangéliumok latin fordításának átvizsgálásával. Ez a munka azonban nem egyszerűen szövegvizsgálat, fordításrevízió volt, hanem fordítás is; és nem korlátozódott csupán az evangéliumokra, hanem idővel kiterjedt az egész Szentíráásra. A munka húsz éven át foglalkoztatta Jeromost.

Damasus pápa halála után Jeromos elhagyta Rómát, és testvérével együtt újra keletre ment. Követőikkel Betlehemben telepedtek le, ahol Jeromos két kolostort alapított: egyet a férfiak számára, melyet ő irányított, egyet pedig nők számára, annak vezetését Paulára, egy római hölgyre bízta, aki követte őt a Rómából való távozása után.

Az ezt követő hosszú, harmincöt évig tartó, irodalmi téren termékeny időszakban Jeromos eredeti nyelvből lefordította a Szentírás majd minden könyvét, megteremtve azt az alapszöveget, amelyet *Vulgata* néven a nyugati egyház egészen a legutóbbi időkig hivatalos szentírási szöveggént használt.

A legenda szerint Betlehemben egyszer egy sánta oroslán baktatott be a kolostorba. Az összes testvér rémulten szaladt szét, Jeromos azonban elébe ment, és úgy fogadta, mint kedves vendégét. Akkor az oroslán nyögve tartotta a mancsát Jeromos elé, és látszott, hogy belelépett egy hatalmas tövisbe. Jeromos kihúzta a tövist, majd kötést tett a sebre, s ettől kezdve az oroslán úgy ragaszkodott hozzá, mintha csak a macskája lett volna.

Jeromos élete szakadatlan harc volt. Munkabírása, a Szentírás szolgálatába állított tudásszomja, önmagával szemben tanúsított szigora, az egyház iránti szeretete tiszteletet parancsol. Utolsó éveinek szenvedései megtisztították, s Isten elvezette lelkét a tökéletességhez.

Ezekielhez írt kommentárjában rejtőzik egy egyéni megjegyzése, amelyből megláthatunk valamit az idős tudós szenvedéséből: „Mécsesem pislákoló fénye mellett diktálom ezt a néhány oldalt. A szent szöveg magyarázata enyhíti egy kissé lelkem szomorúságát, mert a lelkem nagyon háborog. A külső szorongatásokhoz járul még koromnál fogva meggyengült és vaksággal fenyegető látásom, valamint az a nehézség, hogy e gyér világosságnál olvassam ki a héber szöveget, amelynek írásjelei olyan kicsinyek, hogy még a teljes napvilágnál sem könnyű megfejteni őket.”

Az évek múlásával Isten lassan mindentől megfosztotta szentjét. Egészsége és látása is meggyengült, és egymás után vesztette el kísérőit. Kezdett eltávolodni mindentől, ami korábban közel állt a szívéhez. Kimerülten és vakon tért meg Urához 419. (vagy 420.) szeptember 30-án. Az 5. századi források 420. szeptember 30-ára, Betlehembe teszik temetése napját. Rómában a 8. század óta ünneplik emléknapját.

A pálosok Jeromos tiszteletére emelt temploma Csáktornyan (1446) hajdan jeles búcsújáráhely volt. Különösen tiszteltté tette a szentet a pálosok körében, hogy a majdani magyar haza szülőtte volt, továbbá, hogy a betlehemi barlangban remetéskedett, és megírta a rend szellemi őse, Remete Szent Pál életrajzát. A 15. században élt pálos, Báthori László Jeromos szellemi ösztönzésére fordította magyarra a Bibliát. Életrajzát a szintén pálos szerzetes Orosz Ferenc írta meg magyarul *Szent Jeronimus. Egyedül valóságnak ékessége. Az az Thebaisbéli dütsőséges Szent Pál pátriárkának, remeték fejedelmének és mesterének élete és halála* címmel.

Istenünk, te Szent Jeromos áldozópap lelkébe bensőséges szeretetet oltottál a Szentírás iránt. Add, hogy egyre több erőt merítsünk igédből, és megtaláljuk benne az élet forrását. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Forrás

Diós István: *A szentek élete*

Bálint Sándor: *Ünnepi kalendárium II.*

Magyar Kurír